

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

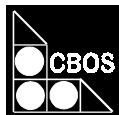
BS/38/2001

PRZEWIDYWANE SKUTKI INTEGRACJI POLSKI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2001

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

PRZEWIDYWANE SKUTKI INTEGRACJI POLSKI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ

- ◆ Większość ankietowanych (68%) uważa, że Polska powinna stanowczo bronić przyjętego stanowiska negocjacyjnego w sprawie żądania okresów przejściowych w dostosowaniu się prawa polskiego do prawa europejskiego w różnych dziedzinach, nawet jeżeli opóźni to nasze wejście do UE. Co siódmy badany (14%) jest zdania, że powinniśmy zrezygnować z części żądań, aby możliwie wcześniej wstąpić do UE.
- ◆ Od września 2000 roku można zauważyć nieznaczny wzrost sceptycyzmu w ocenie korzyści wynikających z integracji z Unią Europejską dla polskiej gospodarki jako całości oraz polskiego rolnictwa. Nadal jednak odsetek osób przewidujących, że polska gospodarka skorzysta na integracji (49%), przeważa nad odsetkiem tych, którzy są przeciwnego zdania (33%). W ocenie skutków integracji dla rolnictwa dominują opinie, że proces ten będzie korzystniejszy dla rolnictwa państw skupionych w UE niż dla polskiego rolnictwa (50%). W tym czasie wyraźnie wzrósł też sceptycyzm co do poprawy konkurencyjności polskich firm wobec firm z innych krajów po naszym przystąpieniu do Unii.
- ◆ W ostatnich kilku miesiącach zwiększyły się obawy przed możliwością nabywania ziemi przez cudzoziemców. Obecnie połowa ankietowanych (wzrost z 43% do 51%) deklaruje sprzeciw wobec swobodnego zakupu ziemi przez obywateli UE na terenie innych państw wchodzących w skład wspólnoty. Niespełna dwie piąte badanych (spadek z 42% do 38%) akceptuje swobodne nabywanie ziemi, a co dziewiąty (11%) nie ma zdania w tej sprawie.
- ◆ Wśród ogółu Polaków jest znacznie więcej osób zupełnie niezainteresowanych podjęciem pracy w innych krajach UE (35%) niż zainteresowanych (13%). Jednak jeśli weźmiemy pod uwagę grupę aktywnych zawodowo, a także bezrobotnych oraz uczącą się młodzież (łącznie), to okaże się, że jest wśród nich tyle samo deklarujących chęć stanowczego starania się o pracę w którymś z krajów UE (18%), co zdecydowanych odrzucić otrzymaną ofertę (17%). Najwięcej osób z tej grupy (23%) stwierdza, że jest jeszcze za wcześnie na podejmowanie decyzji w tej kwestii.

Nie jest jeszcze ustalona konkretna data przyjęcia nowych członków do Unii Europejskiej, ale negocjacje w sprawie członkostwa Polski w tej organizacji można uznać za zaawansowane. Już od dłuższego czasu sondujemy opinie Polaków o przystąpieniu Polski do UE oraz o różnego rodzaju skutkach integracji dla Polski i społeczeństwa polskiego. W marcowym sondażu¹ badani poza przedstawieniem swego stosunku do integracji² wypowiadali się także m.in. na temat skutków wejścia do Unii dla polskiej gospodarki, w tym dla rolnictwa. Określali również wpływ integracji na konkurencyjność rodzimych przedsiębiorstw, a także wpływ unijnych regulacji prawnych na różne dziedziny życia społecznego, jak np. swobodne nabywanie ziemi, podejmowanie pracy w krajach Unii czy współpraca z organami UE w zakresie kontroli granic, polityki migracyjnej i egzekwowania prawa.

POINFORMOWANIE O INTEGRACJI POLSKI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ

Mimo upływu czasu od chwili rozpoczęcia negocjacji w sprawie naszego członkostwa w Unii Europejskiej oraz publicznych dyskusji toczących się w mediach, nadal więcej niż co drugi Polak (55%) czuje się słabo poinformowany o planowanej integracji Polski z Unią, co trzeci (35%) uważa się za średnio zorientowanego, a tylko nieliczni (7%) twierdzą, że są dobrze poinformowani na ten temat. Odnotowany od września '98 niewielki, 5-punktowy, spadek liczby osób dobrze poinformowanych i jednoczesny wzrost (również o 5 punktów) liczby osób słabo poinformowanych wskazuje na to, że albo informacje o przebiegu

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (130) przeprowadzono w dniach 2-5 marca 2001 roku na 1050-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Zob. komunikat CBOS „Opinie o integracji Polski z Unią Europejską”, marzec 2001.

negocjacji są niewystarczające, albo też w miarę upływu czasu rodzi się coraz więcej pytań i niepewności związanych z naszym wejściem do Unii.

Tabela 1

Czy czuje się Pan(i) dobrze poinformowany(a) na temat planowanej integracji Polski z Unią Europejską czy też nie?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	IX 1998	III 2001
	w procentach	
Czuję się dobrze poinformowany(a) na ten temat	12	7
Czuję się średnio poinformowany(a) na ten temat	34	35
Czuję się słabo poinformowany(a) na ten temat	50	55
Trudno powiedzieć	4	2

Jak można było oczekiwać, stan poinformowania o integracji z Unią Europejską jest związany z poziomem wykształcenia ankietowanych: im lepiej są wykształceni, tym częściej twierdzą, iż co najmniej średnio orientują się w tej kwestii. Niedostateczne poinformowanie deklaruje 69% badanych z wykształceniem podstawowym, niewiele mniej osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (61%), co drugi respondent (50%) z wykształceniem średnim i co czwarty (24%) mający wyższe wykształcenie.

DOSTOSOWANIE SIĘ DO ZASAD OBOWIĄZUJĄCYCH W UNII ORAZ OCZEKIWANIA WOBEC POLSKICH NEGOCJATORÓW

Warunkiem przystąpienia do Unii jest dostosowanie się do zasad obowiązujących we wspólnocie. Dotyczy to wielu dziedzin, w których przejawia się suwerenność państwa (np. kontrola granic i kontrola cła), jego polityka wewnętrzna (np. udzielanie azylu, przepływ ludzi i towarów) czy obowiązujące prawo i sposób jego egzekwowania. Konieczność dostosowania się do norm unijnych rodzi pytania o szanse zachowania suwerenności i naszego interesu narodowego. Tego rodzaju problemy najczęściej są przedmiotem publicznych dyskusji między euroentuzjastami a eurosceptykami.

Ogólnie można stwierdzić, że w ciągu ostatnich kilku miesięcy w naszym społeczeństwie umocniło się przekonanie, iż współpraca między Polską a krajami członkowskimi UE w zakresie kontroli granic, polityki migracyjnej, wizowej oraz egzekwowania prawa dla ankietowanych osobiście będzie bez znaczenia, ale przyniesie ona korzyści społeczeństwu polskiemu, a zwłaszcza obecnym krajom członkowskim UE.

Tabela 2

Przystąpienie do Unii Europejskiej wymaga zmian w prawie, wspólnej polityki i współpracy pomiędzy Polską i UE w takich sprawach, jak: udzielanie azylu politycznego i migracja międzynarodowa, polityka wizowa, kontrola granic i kontrola celna, współpraca prawna i egzekwowanie prawa. Czy uważa Pan(i), że współpraca taka będzie korzystna czy też niekorzystna dla:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	IX 2000	III 2001
- Pana(i) osobiście	w procentach	
Raczej korzystna	29	32
Bez znaczenia	48	50
Raczej niekorzystna	6	8
Trudno powiedzieć	17	11
- społeczeństwa polskiego		
Raczej korzystna	51	56
Bez znaczenia	13	10
Raczej niekorzystna	12	16
Trudno powiedzieć	24	18
- obecnych krajów członkowskich UE		
Raczej korzystna	52	65
Bez znaczenia	13	10
Raczej niekorzystna	5	5
Trudno powiedzieć	30	19

Od września 2000 roku w zasadzie nie zmieniła się ocena **osobistych korzyści** wynikających z dostosowania się do norm obowiązujących w UE. Nadal co drugi Polak (50%) uważa, że dla niego osobiście nie będzie to miało znaczenia, a niemal co trzeci (32%) postrzega tę sytuację jako korzystną dla siebie. Tylko nieliczni respondenci (8%) deklarują poczucie zagrożenia osobistych interesów, a co dziewiąty (11%) nie ma wyrobionej własnej oceny tej sytuacji.

W ocenie następstw dostosowania się do zasad obowiązujących w UE dla **społeczeństwa polskiego** zaznaczył się zarówno nieznaczny wzrost liczby ankietowanych postrzegających ten proces jako korzystny (wzrost z 51% do 56%), jak i tych, którzy są przeciwnego zdania (wzrost z 12% do 16%). Nastąpił też spadek liczby osób (z 24% do 18%), które nie mają wyrobionej opinii w tej sprawie. Znacznie wzrosło natomiast przekonanie, że współpraca oparta na wspólnych zasadach będzie korzystna dla **obecnych krajów członkowskich UE** (z 52% do 65%). W tym czasie wyraźnie zmalała grupa osób, które nie mają wyrobionego zdania na ten temat (spadek odpowiedzi *trudno powiedzieć* z 30% do 19%).

Kilka miesięcy temu Polacy oceniali, że dostosowanie się Polski do norm unijnych przyniesie korzyści zarówno społeczeństwu polskiemu (51%), jak i społeczeństwom krajów wspólnoty (52%). W marcu nastąpiła zmiana - obecnie przekonanie, że współpraca ta będzie korzystna dla państw należących już do UE (65%), przeważa nad poczuciem, iż skorzysta na tym nasze społeczeństwo (56%), choć wzrosła zarówno liczba osób dostrzegających korzyści dla Polski, jak i dla obecnych krajów członkowskich.

Mimo iż ponad połowa Polaków czuje się słabo poinformowana na temat planowanej integracji Polski z Unią Europejską, a połowa jest zdania, że konieczność współpracy z Unią w różnych dziedzinach dla nich osobiście będzie bez znaczenia - społeczeństwo ma raczej wyrobioną opinię o tym, jakie stanowisko powinni zająć polscy negocjatorzy w rozmowach zjednoczeniowych.

Większość ankietowanych (68%) uważa, że Polska powinna bronić przyjętego stanowiska negocjacyjnego w sprawie żądania okresów przejściowych w dostosowaniu się prawa polskiego do prawa europejskiego w różnych dziedzinach, nawet jeżeli opóźni to przyjęcie do UE. Jednak co siódmy badany (14%) jest zdania, że nasi negocjatorzy powinni zrezygnować z części żądań, aby Polska możliwie wcześniej wstąpiła do UE.

		CBOS
<p>Negocjacje pomiędzy Polską a Unią Europejską przedłużają się w stosunku do oczekiwań polskich negocjatorów. Jedną z przyczyn są zgłaszane przez Polskę żądania okresów przejściowych w dostosowaniu się do prawa europejskiego w różnych dziedzinach. Czy uważa Pan(i), że należy:</p>		
◆ bronić przyjętego stanowiska negocjacyjnego, nawet jeżeli opóźni to przyjęcie do UE		68%
czy też:		
◆ zrezygnować z części żądań, aby możliwie wcześniej wstąpić do UE		14%
Trudno powiedzieć		17%

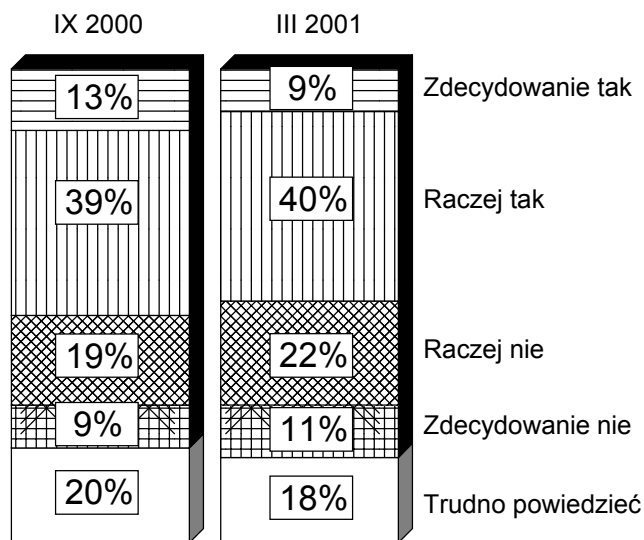
Opinie na ten temat są słabo zróżnicowane społecznie. Wyróżniają się tylko badani najstarsi i najmniej wykształceni, którzy częściej niż pozostali nie mają wyrobionego zdania na ten temat. Natomiast stosunek do negocjacji powiązany jest ze stosunkiem do naszego członkostwa w UE: zwolennicy integracji częściej niż jej przeciwnicy są skłonni zrezygnować z części żądań, aby możliwie wcześniej wstąpić do UE (odpowiednio: 22% i 6%). Trzeba jednak zaznaczyć, że zarówno wśród zwolenników, jak i przeciwników integracji zdecydowanie przeważa poparcie dla nieodstępowania od przyjętego stanowiska negocjacyjnego, nawet kosztem opóźnienia przyjęcia nas do UE.

KORZYŚCI WYNIKAJĄCE Z INTEGRACJI

Od września 2000 roku odnotowaliśmy nieznaczny wzrost sceptycyzmu w przewidywaniach korzyści wynikających z integracji z Unią dla polskiej gospodarki jako całości oraz polskiego rolnictwa.

Opinia, że polska gospodarka skorzysta na integracji z Unią Europejską (49%), nadal przeważa nad poglądem, iż wejście do Unii będzie dla naszej gospodarki niekorzystne (33%). Warto jednak zauważyć, że w wyniku 3-punktowego spadku optymizmu w tej dziedzinie i jednoczesnego 5-punktowego wzrostu pesymizmu w ciągu kilku miesięcy przewaga optymistów nad pesymistami znacznie się zmniejszyła.

RYS. 1. CZY, PANA(I) ZDANIEM, POLSKA GOSPODARKA SKORZYSTA NA INTEGRACJI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ CZY TEŻ NIE?

Największymi optymistami w tej dziedzinie są ankietowani w wieku od 18 do 25 lat (64%) oraz mieszkańcy wielkich miast (62%). Optymizm dotyczący korzyści wynikających z integracji z Unią dla polskiej gospodarki jest tym większy, im wyższe wykształcenie badanych. W grupach zawodowych gospodarze skutki integracji najkorzystniej oceniają przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (77%), natomiast największymi sceptykami są rolnicy (47%). Jest też oczywiste, że zwolennicy integracji (77%) zdecydowanie częściej niż jej przeciwnicy (11%) uważają, że będzie ona korzystna dla polskiej gospodarki.

Wzrostowi pesymizmu w przewidywaniach dotyczących polskiej gospodarki jako całości towarzyszy znacznie gorsze postrzeganie skutków integracji dla naszego rolnictwa. W ocenie skutków dla gospodarki przeważa jednak pogląd, że polska gospodarka skorzysta na przystąpieniu Polski do Unii, podczas gdy w odniesieniu do rolnictwa najliczniejsze są opinie, wyrażane przez połowę ankietowanych (50%), że integracja przyniesie więcej korzyści rolnictwu obecnych członków Unii. Tylko 13% badanych stwierdza, że wejście Polski do UE będzie bardziej korzystne dla polskiego rolnictwa niż dla rolnictwa państw skupionych w Unii.

Co czwarty respondent (24%) przewiduje, że integracja Polski z Unią będzie równie korzystna dla rolnictwa polskiego jak dla rolnictwa krajów wspólnoty. W ostatnim półroczu

zmaląła liczba osób, które nie mają wyrobionego zdania na ten temat, wzrosła natomiast zarówno liczba respondentów dostrzegających korzyści dla obu stron, jak i rolniczych eurosceptyków.

Tabela 3

Czy, Pana(i) zdaniem, wejście Polski do Unii będzie bardziej korzystne dla rolnictwa polskiego czy dla rolnictwa obecnych członków UE?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	IX 2000	III 2001
	w procentach	
Bardziej korzystne dla rolnictwa polskiego	15	13
Równie korzystne dla rolnictwa polskiego i rolnictwa obecnych członków UE	19	24
Bardziej korzystne dla rolnictwa obecnych członków UE	46	50
Trudno powiedzieć	20	14

Pesymizm w tej dziedzinie przeważa nie tylko wśród rolników, ale także we wszystkich pozostałych grupach społecznych i demograficznych.

Od września 2000 roku wyraźnie wzrósł sceptycyzm co do poprawy konkurencyjności polskich firm wskutek integracji. W tym czasie zmalało przekonanie, iż przystąpienie Polski do UE poprawi konkurencyjność polskich firm wobec firm z innych krajów UE (z 54% do 45%), wzrosło zaś przeświadczenie, że integracja nie będzie miała na to wpływu (z 9% do 15%). Jednocześnie wzrósł odsetek osób przekonanych, że przystąpienie Polski do UE nie poprawi konkurencyjności polskich firm wobec firm z innych krajów UE (z 15% do 26%). W ostatnich miesiącach zmalała liczba ankietowanych, którzy nie potrafili zająć stanowiska w tej sprawie.

Tabela 4

Czy, Pana(i) zdaniem, przystąpienie Polski do UE poprawi konkurencyjność polskich firm wobec firm z innych krajów?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	IX 2000	III 2001
	w procentach	
Zdecydowanie tak	16	12
Raczej tak	38	33
Nie będzie miało wpływu	9	15
Raczej nie	12	19
Zdecydowanie nie	3	7
Trudno powiedzieć	22	14

Większy niż inni optymizm w przewidywaniu poprawy konkurencyjności polskich firm po przystąpieniu do UE deklarują najmłodszy ankietowani (53%), zwłaszcza uczniowie i studenci (61%), a także osoby z wyższym wykształceniem (54%), a w grupach zawodowych - przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (58%).

NABYWANIE ZIEMI

W Polsce co jakiś czas powracają obawy, że z chwilą naszego wejścia do Unii bogatsi obywatele obecnych państw członkowskich, zwłaszcza Niemcy, „wykupią naszą ziemię”. W ostatnim półroczu obawy te się nasiliły. Obecnie połowa ankietowanych (51%) deklaruje sprzeciw wobec swobodnego - na zasadzie wzajemności - posiadania ziemi przez obywateli UE na terenie innych państw wchodzących w skład wspólnoty. Akceptację w tej sprawie wyraża niespełna dwie piąte badanych (38%), a co dziewiąty (11%) nie ma wyrobionego zdania.

Tabela 5

Czy uważa Pan(i), że po wejściu do UE Polacy powinni mieć prawo posiadania ziemi w innych krajach UE, a obywatele tych krajów - ziemi w Polsce?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	IX 2000	III 2001
	w procentach	
Zdecydowanie tak	16	13
Raczej tak	26	25
Łącznie TAK	42	38
Raczej nie	24	26
Zdecydowanie nie	19	25
Łącznie NIE	43	51
Trudno powiedzieć	15	11

Stosunek do swobodnego posiadania ziemi wiąże się z wykształceniem ankietowanych: im są lepiej wykształceni, tym częściej deklarują przyzwolenie na zakup ziemi przez obcokrajowców na terenie różnych państw wchodzących w skład Unii. Rzadziej niż inni akceptują nabywanie ziemi przez cudzoziemców osoby powyżej 55 roku życia oraz mieszkańcy wsi i miasteczek. Jednak najczęściej dezaprobatę w tej sprawie wyrażają przeciwnicy naszego przystąpienia do Unii Europejskiej (65%).

ZAINTERESOWANIE PODJĘCIEM PRACY W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ

Tak jak Polacy obawiają się wykupu polskiej ziemi przez obcokrajowców, tak w krajach Piętnastki pojawiają się obawy przed zalewem unijnego rynku pracy przez tanią siłę roboczą z Polski.

Od września 2000 roku nie zmienił się stosunek Polaków do podjęcia pracy w którymś z państw Unii. Nadal przeważają deklaracje o braku zainteresowania pracą w tych krajach. Najwięcej badanych (35%) deklaruje, że z pewnością nie będą tym zainteresowani, nawet jeżeli otrzymają ofertę pracy, a dalsze 15% - że prawdopodobnie nie będą tym zainteresowani. Ogółem więc połowa ankietowanych (łącznie 50%) nie wyraża zainteresowania pracą w krajach członkowskich UE. Mniej więcej co trzeci respondent (łącznie 32%) deklaruje zainteresowanie ofertą pracy w którymś z krajów Unii, w tym 13% z pewnością spróbuje podjąć pracę, 9% - prawdopodobnie to zrobi, a 10% - ewentualnie byłoby zainteresowanych, gdyby złożono im ofertę, ale sami nic w tej sprawie nie będą robić. Mniej niż co szósty ankietowany (17%) ocenia, iż jest za wcześnie, żeby odpowiedzieć na to pytanie.

Tabela 6

Czy po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej był(a)by Pan(i)osobiście zainteresowany(a) podjęciem pracy w którymś z krajów Unii?	Wskazania według terminów badań		
	IX 2000	III 2001	
	Badani ogółem (N= 1078)	Badani ogółem (N=1050)	Aktywni zawodowo, bezrobotni, ucząca się młodzież (N=679)
	w procentach		
Tak, był(a)bym tym zainteresowany(a) i z pewnością spróbuje podjąć pracę	10	13	18
Tak, był(a)bym tym zainteresowany(a) i prawdopodobnie spróbuje podjąć pracę	8	9	12
Był(a)bym zainteresowany(a), gdyby złożono mi ofertę, ale sam(a) nie będę próbował(a) podjąć pracy	11	10	13
Jeszcze za wcześnie, żeby odpowiedzieć	16	17	23
Nie, prawdopodobnie nie będę tym zainteresowany(a)	18	15	16
Nie, z pewnością nie będę tym zainteresowany(a), nawet jeżeli otrzymam ofertę pracy	33	35	17
Trudno powiedzieć	4	2	1

Obraz zainteresowania Polaków pracą w krajach UE zmienia się, jeśli uwzględniamy tylko preferencje osób aktywnych zawodowo, a także bezrobotnych oraz uczniów i studentów, stojących przed problemem podjęcia pracy po zakończeniu edukacji. Wtedy okazuje się, że co trzeci bezrobotny (31%) i częściej niż co czwarty uczeń lub student (27%) z pewnością spróbuje się zatrudnić w jednym z krajów UE, a 23% uczniów i 19% bezrobotnych prawdopodobnie podejmie takie starania. Łącznie ponad dwie piąte Polaków (43%) uczących się, pracujących lub bezrobotnych deklaruje zainteresowanie - w niejednakowym stopniu - podjęciem pracy w którymś z krajów UE, a 33% odrzuca możliwość zatrudnienia poza Polską, w tym 17% w sposób zdecydowany.

Ogólnie rzecz biorąc, zdecydowane zainteresowanie podjęciem pracy za granicą częściej deklarują osoby z wykształceniem podstawowym (30%), niż wyższym (6%), częściej osiągający niskie dochody, poniżej 275 zł *per capita* (30%) niż relatywnie wysokie (8%). Można więc przypuszczać, że zainteresowani są przede wszystkim ci, którzy mają problemy ze znalezieniem pracy w ogóle lub dobrze płatnej pracy w Polsce. Zatem istotną przyczyną zainteresowania Polaków możliwościami podjęcia pracy za granicą jest obecna sytuacja na polskim rynku pracy oraz rosnące bezrobocie.

Mimo upływu czasu od chwili rozpoczęcia negocjacji w sprawie naszego członkostwa w Unii Europejskiej, nadal ponad połowa Polaków (55%) twierdzi, iż słabo orientuje się w planowanej integracji. Mimo to większość społeczeństwa ma wyrobioną opinię na temat stanowiska, jakie powinni prezentować polscy negocjatorzy. Ponad dwie trzecie ankietowanych (68%) uważa, że Polska powinna zdecydowanie bronić przyjętego stanowiska negocjacyjnego, nawet jeżeli opóźni to przyjęcie do UE. Tylko co siódmy badany (14%) jest zdania, że Polska powinna zrezygnować z części żądań, aby możliwie wcześnie wstąpić do Unii.

W ciągu kilku ostatnich miesięcy nastąpił nieznaczny wzrost sceptycyzmu w ocenie korzyści wynikających z integracji z Unią dla polskiej gospodarki, w tym dla polskiego rolnictwa, jednak skutki tego procesu dla gospodarki jako całości są postrzegane znacznie korzystniej niż w odniesieniu do rolnictwa.

W tym samym czasie zwiększył się też sceptycyzm co do poprawy konkurencyjności polskich firm wskutek integracji: zmalało dominujące wciąż przekonanie, iż przystąpienie Polski do UE poprawi konkurencyjność polskich firm wobec firm z innych krajów UE, wzrosło poczucie, że integracja nie będzie miała na to wpływu. Jednocześnie wzrosła liczba osób przekonanych, że przystąpienie Polski do UE nie poprawi konkurencyjności polskich firm wobec firm z innych krajów UE.

Od września 2000 roku nasilił się sprzeciw wobec swobodnego nabywania przez obco-krajowców ziemi w krajach Unii. Obecnie połowa badanych (51%) sprzeciwia się obowiązywaniu takiego prawa, a 38% opowiada się za przyznaniem cudzoziemcom takiego prawa.

W tym czasie nie zmienił się stosunek Polaków do podjęcia pracy w którymś z krajów Unii. Podobnie jak kilka miesięcy temu przeważają deklaracje o braku zainteresowania pracą w tych krajach. Wśród ogółu Polaków osoby zupełnie niezainteresowane podjęciem pracy za granicą (35%) znacznie przeważają nad zainteresowanymi (13%). Jednak wśród osób pracujących, bezrobotnych oraz jeszcze uczących się (łącznie) - a więc tych, których możliwości pracy za granicą mogą praktycznie dotyczyć - jest taka sama liczba deklarujących chęć stanowczego starania się o pracę w którymś z krajów UE (18%), co zdecydowanych odrzucić otrzymaną ofertę (17%). Najwięcej osób z tej grupy (23%) stwierdza, że jeszcze za wcześnie decydować o tym teraz.

Opracowała
Macieja FALKOWSKA

A N E K S

Tabela 1. Negocjacje pomiędzy Polską a Unią Europejską przedłużają się w stosunku do oczekiwań polskich negocjatorów. Jedną z przyczyn są zgłaszane przez Polskę żądania okresów przejściowych w dostosowaniu się do prawa europejskiego w różnych dziedzinach. Czy uważa Pan(i), że należy: 1 - bronić przyjętego stanowiska negocjacyjnego, nawet jeżeli opóźni to przyjęcie do UE; 2 - zrezygnować z części żądań, aby możliwie wcześniej wstąpić do UE

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	68	14	17	1050
Płeć				
Mężczyźni	71	17	12	498
Kobiety	66	12	22	552
Wiek				
18-24 lat	63	22	15	150
25-34	71	18	11	186
35-44	81	12	7	192
45-54	71	15	14	224
55-64	65	11	24	122
65 lat i więcej	55	8	36	176
Miejsce zamieszkania				
Wieś	65	13	22	382
Miasto do 20 tys.	71	16	14	114
20-100 tys.	66	14	20	203
101-500 tys.	69	15	15	226
501 tys.i więcej mieszk.	78	17	5	125
Wykształcenie				
Podstawowe	58	10	31	291
Zasadnicze zawodowe	67	17	16	287
Średnie	75	15	10	358
Wyższe	76	18	6	114
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	74	19	7	66
Prac.umysł.niż.szczebła	80	8	11	99
Pracownicy fiz.- umysł.	71	13	16	86
Robotnicy wykwalifikowani	76	15	9	109
Robotnicy niewykwalifik.	79	9	12	42
Rolnicy	69	16	15	47
Pracujący na własny rach.	77	21	2	40
Bierni zawodowo				
Renciści	55	12	33	115
Emeryci	60	10	30	204
Uczniowie i studenci	56	29	14	72
Bezrobotni	70	17	13	119
Gospodynie domowe i inni	78	18	4	52
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	75	16	9	183
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	75	10	15	93
sekt. pryw. poza rolnict.	74	16	10	200
prywatnym gosp. rolnym	68	16	16	56
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	72	12	16	143
276-399	58	17	24	128
400-549	65	15	20	197
550-799	78	10	12	148
Powyżej 799 zł	74	17	9	165
Ocena własnych war. mater.				
Złe	65	15	21	388
Średnie	71	13	16	450
Dobre	68	18	14	212
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	64	14	22	75
Raz w tygodniu	68	13	18	525
1-2 razy w miesiącu	67	15	17	152
Kilka razy w roku	68	19	13	182
W ogóle nie uczestniczy	73	10	16	112
Poglądy polityczne				
Lewica	77	14	9	325
Centrum	67	16	17	314
Prawica	74	17	10	229
Trudno powiedzieć	49	9	42	183

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, polska gospodarka skorzysta na integracji z Unią Europejską czy też nie?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	50	33	18	1050
Płeć				
Mężczyźni	52	34	13	498
Kobiety	47	31	22	552
Wiek				
18-24 lat	64	24	12	150
25-34	51	31	17	186
35-44	54	33	13	192
45-54	47	39	14	224
55-64	49	30	21	122
65 lat i więcej	35	34	32	176
Miejsce zamieszkania				
Wieś	40	36	24	382
Miasto do 20 tys.	56	29	14	114
20-100 tys.	46	36	18	203
101-500 tys.	59	26	15	226
501 tys. i więcej mieszk.	62	29	9	125
Wykształcenie				
Podstawowe	35	37	29	291
Zasadnicze zawodowe	47	33	19	287
Średnie	56	31	12	358
Wyższe	73	23	4	114
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	77	18	5	66
Prac. umysł. niż. szczebla	56	30	14	99
Pracownicy fiz.- umysł.	58	24	18	86
Robotnicy wykwalifikowani	50	41	10	109
Robotnicy niewykwalifik.	38	41	21	42
Rolnicy	25	47	28	47
Pracujący na własny rach.	59	34	7	40
Bierni zawodowo				
Renciści	32	39	29	115
Emeryci	38	34	28	204
Uczniowie i studenci	73	21	7	72
Bezrobotni	51	35	14	119
Gospodynie domowe i inni	59	24	17	52
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	57	30	12	183
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	70	23	7	93
sekt. pryw. poza rolnict.	49	35	16	200
prywatnym gosp. rolnym	26	49	25	56
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	41	38	21	143
276-399	41	39	20	128
400-549	45	36	19	197
550-799	48	35	17	148
Powyżej 799 zł	65	26	8	165
Ocena własnych war. mater.				
Złe	40	39	22	388
Średnie	50	32	18	450
Dobre	67	21	11	212
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	42	35	22	75
Raz w tygodniu	47	33	20	525
1-2 razy w miesiącu	49	35	17	152
Kilka razy w roku	59	26	15	182
W ogóle nie uczestniczy	51	38	11	112
Poglądy polityczne				
Lewica	50	36	14	325
Centrum	51	32	17	314
Prawica	57	35	8	229
Trudno powiedzieć	37	25	38	183

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, wejście Polski do UE będzie bardziej korzystne dla rolnictwa polskiego czy dla rolnictwa obecnych członków UE?
 1 - Bardziej korzystne dla rolnictwa polskiego; 2 - Równie korzystne dla rolnictwa polskiego i rolnictwa obecnych członków UE; 3 - Bardziej korzystne dla rolnictwa obecnych członków UE

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	13	24	50	14	1050
Płeć					
Mężczyźni	15	25	51	9	498
Kobiety	11	23	49	18	552
Wiek					
18-24 lat	15	31	42	12	150
25-34	13	22	50	15	186
35-44	16	22	55	7	192
45-54	11	25	55	9	224
55-64	12	29	46	13	122
65 lat i więcej	8	16	48	27	176
Miejsce zamieszkania					
Wieś	8	19	55	17	382
Miasto do 20 tys.	14	28	48	11	114
20-100 tys.	11	23	54	12	203
101-500 tys.	16	30	40	14	226
501 tys. i więcej mieszk.	22	25	46	7	125
Wykształcenie					
Podstawowe	8	19	51	22	291
Zasadnicze zawodowe	12	22	52	14	287
Średnie	16	28	49	7	358
Wyższe	18	29	43	10	114
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	21	24	41	13	66
Prac. umysł. niż. szczebla	15	29	47	9	99
Pracownicy fiz.- umysł.	13	34	34	19	86
Robotnicy wykwalifikowani	11	27	58	4	109
Robotnicy niewykwalifik.	13	22	45	20	42
Rolnicy	13	14	58	15	47
Pracujący na własny rach.	14	20	58	7	40
Bierni zawodowo					
Renciści	7	19	54	20	115
Emeryci	9	16	53	22	204
Uczniowie i studenci	22	36	36	7	72
Bezrobotni	12	18	62	8	119
Gospodynie domowe i inni	12	39	41	8	52
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	15	29	48	8	183
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	18	26	45	12	93
sekt. pryw. poza rolnict.	12	26	48	14	200
prywatnym gosp. rolnym	11	14	59	16	56
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	9	21	54	16	143
276-399	10	22	59	9	128
400-549	11	20	55	13	197
550-799	12	23	46	19	148
Powyżej 799 zł	19	29	43	9	165
Ocena własnych war. mater.					
Złe	10	20	54	16	388
Średnie	13	22	53	12	450
Dobre	16	36	36	12	212
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	18	21	42	19	75
Raz w tygodniu	12	23	51	14	525
1-2 razy w miesiącu	11	22	53	14	152
Kilka razy w roku	14	26	47	13	182
W ogóle nie uczestniczy	13	28	47	12	112
Poglądy polityczne					
Lewica	12	22	57	9	325
Centrum	15	22	50	13	314
Prawica	15	31	44	9	229
Trudno powiedzieć	6	21	45	28	183

Tabela 4. Czy uważa Pan(i), że po wejściu do UE Polacy powinni mieć prawo posiadania ziemi w innych krajach UE, a obywatele tych krajów - ziemi w Polsce?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	38	51	11	1050
Płeć				
Mężczyźni	40	51	9	498
Kobiety	37	51	12	552
Wiek				
18-24 lat	44	43	13	150
25-34	37	53	10	186
35-44	43	49	8	192
45-54	45	46	8	224
55-64	29	56	15	122
65 lat i więcej	28	58	14	176
Miejsce zamieszkania				
Wieś	28	58	14	382
Miasto do 20 tys.	26	62	12	114
20-100 tys.	44	45	11	203
101-500 tys.	49	42	8	226
501 tys. i więcej mieszk.	51	44	4	125
Wykształcenie				
Podstawowe	23	62	15	291
Zasadnicze zawodowe	35	55	10	287
Średnie	48	44	8	358
Wyższe	58	32	10	114
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	60	32	8	66
Prac. umysł. niż. szczebla	50	39	10	99
Pracownicy fiz.- umysł.	43	45	12	86
Robotnicy wykwalifikowani	34	58	8	109
Robotnicy niewykwalifik.	27	62	10	42
Rolnicy	15	78	7	47
Pracujący na własny rach.	65	31	4	40
Bierni zawodowo				
Renciści	26	63	10	115
Emeryci	29	57	14	204
Uczniowie i studenci	51	29	20	72
Bezrobotni	42	48	10	119
Gospodynie domowe i inni	37	57	6	52
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	47	44	9	183
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	49	39	12	93
sekt. pryw. poza rolnict.	45	47	8	200
prywatnym gosp. rolnym	17	74	9	56
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	22	71	7	143
276-399	33	54	13	128
400-549	39	51	10	197
550-799	40	51	9	148
Powyżej 799 zł	55	39	6	165
Ocena własnych war. mater.				
Złe	30	57	12	388
Średnie	38	53	9	450
Dobre	54	34	12	212
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	31	59	11	75
Raz w tygodniu	36	52	12	525
1-2 razy w miesiącu	37	54	9	152
Kilka razy w roku	44	47	9	182
W ogóle nie uczestniczy	48	42	10	112
Poglądy polityczne				
Lewica	41	49	10	325
Centrum	37	55	7	314
Prawica	45	48	6	229
Trudno powiedzieć	27	49	24	183

Tabela 5. Czy po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej był(a)by Pan(i) osobiście zainteresowany(a) podjęciem pracy w którymś z krajów Unii? 1 - Tak, był(a)bym tym zainteresowany(a) i z pewnością spróbuję podjąć pracę; 2 - Tak, był(a)bym tym zainteresowany(a) i prawdopodobnie spróbuję podjąć pracę; 3 - Był(a)bym zainteresowany(a), gdyby złożono mi ofertę, ale sam(a) nie będę próbował(a) podjąć pracy; 4 - Jeszcze za wcześnie, żeby odpowiedzieć; 5 - Nie, prawdopodobnie nie będę tym zainteresowany(a); 6 - Nie, z pewnością nie będę tym zainteresowany(a), nawet jeżeli otrzymam ofertę pracy

	(%)							
	1	2	3	4	5	6	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	18	12	13	23	16	17	1	679
Płeć								
Mężczyźni	23	12	15	19	15	16	0	366
Kobiety	13	12	11	27	19	17	2	313
Wiek								
18-24 lat	31	18	18	17	11	4	1	140
25-34	17	15	16	29	9	11	2	169
35-44	13	12	15	23	18	18	0	164
45-54	16	5	6	20	24	28	1	171
55-64	7	6	5	23	22	36	3	30
65 lat i więcej	0	0	0	0	80	20	0	4
Miejsce zamieszkania								
Wieś	17	17	14	24	11	16	1	239
Miasto do 20 tys.	17	9	6	30	23	15	1	72
20-100 tys.	23	7	10	19	15	24	2	127
101-500 tys.	23	7	15	19	20	15	1	150
501 tys. i więcej mieszk.	8	16	18	22	23	12	1	92
Wykształcenie								
Podstawowe	30	11	9	14	10	23	2	106
Zasadnicze zawodowe	20	17	17	22	13	12	0	223
Średnie	16	8	10	25	17	17	2	262
Wyższe	6	12	18	26	18	20	1	88
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	5	14	15	26	16	23	1	66
Prac. umysł. niż. szczebla	10	4	14	25	24	21	3	99
Pracownicy fiz.- umysł.	11	7	16	26	26	13	1	86
Robotnicy wykwalifikowani	21	10	13	28	12	15	0	109
Robotnicy niewykwalifik.	24	6	5	23	13	27	2	42
Rolnicy	8	12	17	20	13	28	2	47
Pracujący na własny rach.	16	12	9	21	22	19	0	40
Bierni zawodowo								
Uczniowie i studenci	27	23	22	21	3	3	2	72
Bezrobotni	31	19	6	13	16	15	0	119
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	9	10	12	27	15	26	1	174
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	24	5	9	30	20	12	1	93
sekt. pryw. poza rolnictw.	15	9	16	22	23	14	1	184
prywatnym gosp. rolnym	8	11	18	19	13	30	2	50
Dochody na jedną osobę								
Do 275 zł	30	13	11	24	10	11	1	97
276-399	16	13	14	28	16	13	0	75
400-549	18	12	9	22	20	18	1	123
550-799	14	11	17	23	19	16	0	78
Powyżej 799 zł	8	10	17	18	19	26	2	108
Ocena własnych war. mater.								
Złe	25	11	11	19	18	15	1	236
Średnie	16	12	13	24	16	19	1	276
Dobre	12	14	16	25	15	16	2	167
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	28	2	5	20	17	28	0	31
Raz w tygodniu	15	12	14	28	17	13	1	337
1-2 razy w miesiącu	14	19	8	17	15	27	0	98
Kilka razy w roku	21	10	13	19	15	19	2	129
W ogóle nie uczestniczy	27	11	17	15	15	13	2	78
Poglądy polityczne								
Lewica	18	13	6	23	17	22	1	205
Centrum	16	16	15	24	15	12	2	211
Prawica	20	5	20	21	18	15	1	160
Trudno powiedzieć	18	13	13	21	16	18	1	103